

Rekommendation för personlig skyddsutrustning och source control för att minska risken för smittspridning av covid-19 inom vård och omsorg

Informationen riktar sig till samtliga chefer inom hälso- och sjukvård, kommunal vård och omsorg samt tandvård i Stockholms län.

Den fortsatt höga samhällspridningen av covid-19 i Stockholms län avspeglas i ökad förekomst av smittspridningar inom vård och omsorg. En möjlig orsak till det är asymtomatiskt bärarskap av coronaviruset SARS-CoV-2. Därför införs tillfälliga åtgärder som komplement till befintliga vårdhygieniska riktlinjer.

Åtgärderna införs från och med nu och kvarstår tills vidare beroende på det epidemiologiska läget.

Ny rekommendation

För att ytterligare **förebygga vårdrelaterad smitta av covid-19** har smittskyddsläkaren utvidgat gällande rekommendation för all personal verksam inom hälso- och sjukvård, kommunal vård och omsorg samt tandvård.

Denna rekommendation kan bidra till att ytterligare minska risken för att asymtomatisk

- patient och omsorgstagare smittar personal
- personal smittar patienter och omsorgstagare och
- personal smittar varandra.

Smittskyddsläkaren rekommenderar därför starkt att **personal** och studenter vid arbete i vård- och omsorgsmiljö inklusive tandvård använder:

Heltäckande visir och vätskeresistent kirurgiskt munskydd IIR kontinuerligt under hela arbetspasset d.v.s. när man kommer in på sin arbetsplats till exempel avdelning, mottagning, boenden och andra lokaler där man arbetar med patienter eller arbetskamrater, även personalutrymmen.

Anpassning av denna rekommendation kan ske efter lokal riskbedömning i den egna verksamheten. En anpassning kan till exempel innebära att man i personalutrymmen i första hand använder kirurgiskt munskydd IIR, i andra hand heltäckande visir.

Munskydd är en engångsprodukt, som byts om det har blivit kontaminerat, genomfuktigt eller när man tar av det till exempel för att äta och dricka. Flergångsvisir rengörs och desinfekteras och engångsvisir kasseras efter användning. Basala hygienrutiner ska alltid följas.

Förtydligande finns i "Frågor och svar" längs ner i detta dokument.

Övrig information

Personlig skyddsutrustning är till för att skydda bäraren och tidigare givna råd gäller fortfarande enligt [Omhändertagande av patient med feber och/eller luftvägssymtom](#), senast uppdaterat 2020-07-10.

Både heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR kan användas som source control. Bäraren skyddar personer i omgivningen från eventuell asymtomatisk smitta.

Andra åtgärder som kan vidtas beskrivs i [Rekommendationer för att förebygga spridning av covid-19 mellan anställda inom vård och omsorg](#), 2020-11-17.

Maria Rotzén Östlund
Smittskyddsläkare
Region Stockholm

Elda Sparrelid
Chefläkare
Region Stockholm

Rebecca Lundholm Krig
Enhetschef Vårdhygien Stockholm
Region Stockholm

Frågor och svar om dokumentet “Rekommendation för personlig skyddsutrustning och source control för att minska risken för smittspridning av covid-19 inom vård och omsorg”

Frågor	Svar
Vad är målet med dokumentet?	Att under rådande pandemiska läge ytterligare förebygga vårdrelaterad smitta av covid-19 bland patienter och personal. Det bidrar till att minska risken för att asymtomatisk: <ul style="list-style-type: none"> • patient och omsorgstagare smittar personal • personal smittar patienter och omsorgstagare • personal smittar varandra
Hur länge gäller dokumentet?	Till dess att det epidemiologiska läget inte längre motiverar åtgärden.
Vilka omfattas av rekommendationen?	Rekommendationen inkluderar all personal och studenter vid arbete i vård- och omsorgsmiljö inklusive tandvård. Exempel på personal är hemtjänstpersonal, personal inom LSS-boende, hälso- och sjukvårdspersonal, omsorgspersonal, lokalvårdare, vaktmästare, receptionister och administrativ personal. Anpassning av denna rekommendation kan ske efter lokal riskbedömning i den egna verksamheten. Administrativ personal som är avskild från vårdmiljö omfattas inte av denna rekommendation men kan följa Rekommendationer för att förebygga spridning av covid-19 mellan anställda inom vård och omsorg
Vad menas med source control?	Den som bär heltäckande visir eller kirurgiskt munskydd IIR som mekanisk barriär skyddar patienter, omsorgstagare och personal i omgivningen om hen skulle ha ett asymtomatiskt bärarskap.
Vad är personlig skyddsutrustning?	Personlig skyddsutrustning är till för att skydda bäraren.
Vad uppnås genom att använda både heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR hela tiden?	Genom att använda både heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR samtidigt behöver bäraren inte tänka på att skilja på personlig skyddsutrustning och source control i olika situationer. Det är fortsatt viktigt att försöka hålla avstånd.
Finns risk för att brist uppstår på heltäckande visir och/eller kirurgiskt munskydd IIR?	Nej, tillgången är god enligt Region Stockholm och Länsstyrelsen.
När ska heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR tas på?	Heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR sätts på när man kommer in på sin arbetsplats till exempel avdelning, mottagning, boenden och andra lokaler där man arbetar med patienter eller arbetskamrater. I trånga omklädningsrum bör avstånd och begränsning av antal personer tillämpas.

Hur länge kan heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR användas och när ska de bytas?	<p>Engångsvisir kasseras när det har kontaminerats eller tas av. Flergångsvisir rengörs och desinfekteras när det har kontaminerats och mellan användningar.</p> <p>Kirurgiskt munskydd IIR är en engångsprodukt, som ska bytas om det har blivit kontaminerat, genomfuktigt eller när man tar av det av annan anledning till exempel för att äta och dricka. I praktiken innebär detta att kirurgiskt munskydd IIR vanligen används i några timmar.</p>
Hur hanteras heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR under rast/paus?	<p>Om man ska äta och dricka tas heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR av. Extra viktigt då att hålla avstånd med minst 2 meter till varandra.</p>
När ska heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR tas av efter arbetets slut?	<p>Heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR tas av när man lämnar sin arbetsplats till exempel avdelning, mottagning, boenden och andra lokaler där man arbetar med patienter eller arbetskamrater. I trånga omklädningsrum bör avstånd och begränsning av antal personer tillämpas.</p>
Gäller rekommendationen även patienter?	<p>Nej, dokumentet avser personal.</p>
Kan skyddsglasögon ersätta heltäckande visir?	<p>Ja, skyddsglasögon kan ersätta heltäckande visir som personlig skyddsutrustning i kombination med vätskeresistent kirurgiskt munskydd IIR.</p>
Kan vanliga glasögon ersätta heltäckande visir eller skyddsglasögon?	<p>Nej.</p>
Räcker det med att endast bära heltäckande visir eller att endast bära kirurgiskt munskydd IIR?	<p>I dokumentet rekommenderas både heltäckande visir och vätskeresistent kirurgiskt munskydd IIR. Anpassning av denna rekommendation kan ske efter lokal riskbedömning i den egna verksamheten.</p> <p>En anpassning kan till exempel vara att i personalutrymmen av arbetsmiljöskäl i första hand använda kirurgiskt munskydd IIR, i andra hand heltäckande visir.</p>
Kan risken för smittspridning öka när heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR ska sättas på och tas av?	<p>Vid korrekt hantering är smittrisken liten. Viktigt att desinfektera händerna och i övrigt följa basala hygienrutiner. Hantering av munskydd och visir, publicerat 2020-12-22.</p>
Är det nödvändigt att smittpåra patienter och personal om både heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR används?	<p>Om en personal testats positiv för covid-19 behöver smittpårning inte utföras på arbetsplatsen om heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR använts kontinuerligt och på ett korrekt sätt. Om så ej är fallet eller vid osäkerhet sker smittpårning av exponerade individer. Vid en eventuell ansamling av fall på avdelningen/enheten rekommenderas smittpårning.</p> <p>OBS! Inom SÄBO för äldre gäller särskilda smittpårningsrutiner, se Riktlinjer för covid-19 inom SÄBO</p>
Personal som har haft covid-19 och är åter på jobbet. Ska den personalen också använda heltäckande visir/kirurgiskt munskydd IIR?	<p>Personlig skyddsutrustning och source control används även om medarbetare tidigare har testats positivt för covid-19 eller har antikroppar.</p>

När ska kirurgiskt munskydd IIR ersättas med andningsskydd?	Vid aerosolgenererande arbetsmoment. Se Omhändertagande av patient med feber och/eller luftvägssymtom och Om skyddsutrustning vid aerosolbildande procedurer hos patient med covid-19
Innebär den nya rekommendationen att det finns risk för luftburen smitta?	Det är ingen skillnad mot tidigare. Heltäckande visir och vätskeresistent kirurgiskt munskydd IIR är stänkskydd och skyddar mot droppsmitta både i egenskap av personlig skyddsutrustning och source control.
Vad är personalutrymmen?	Personalutrymmen är lokaler där endast personal vistas till exempel personalrum, expeditioner, mötesrum, rum för sitttrond och rapporter, läkemedelsrum och desinfektionsrum. Heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR behövs inte om man vistas ensam i ett rum. I personalrum är det viktigt att kunna hålla avstånd på minst 2 meter vid måltider när heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR inte kan användas.
Rekommenderas extern personal som besöker vård-, omsorgs- och tandvårdsverksamheter i tjänsten att tillämpa rekommendationen?	Extern personal, till exempel hantverkare, rekommenderas att bära heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR, särskilt om inte avstånd på 2 meter kan hållas till patienter och personal.
Rekommenderas extern personal som besöker bårhus att använda heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR?	All extern personal som i tjänst besöker bårhus, dvs transportörer, begravningsentreprenörer, vaktmästare och vårdpersonal, rekommenderas att bära heltäckande visir och kirurgiskt munskydd IIR under hela den tid de vistas på bårhuset.